

ATATÜRK VE MİLLÎ EĞİTİM

Yard.Doç.Dr. ilknur POLAT

"Atatürk büyük bir asker, büyük bir devlet adamı ve diplomat olduğu kadar eğitim alanında da milletimizin çağ değiştirmesini, atılım yapmasını sağlayan büyük bir önderdir"¹ Atatürk'ün Milli Eğitim konusundaki görüş ve çalışmaları, Onun bir eğitimci gibi konuyla her açıdan ilgilendiğini, konunun önemini her fırsatta vurguladığını ve gerekli ilkeleri gerçekleştirmek için çalıştığını ortaya koyar. Bu çalışmaları, yenilik arayışını düşündüren neden, Osmanlı imparatorluğu dönemindeki eğitimin yetersizliği ve yozlaşmasıydı.

Önceki durum, yani Cumhuriyet idaresinin devraldığı eğitim mirası neydi? Cumhuriyet'e kadarki dönemde eğitim ne durumdaydı? Eğitim nereden nereye gelmişti?

Osmanlı İmparatorluğu, döneminde etkin olan öğretim müesseselerinin medreseler olduğu, Selçuklular döneminden beri hizmet veren bu kurumların Osmanlılar tarafından da benimsendiği, öğretim kadrosu ve nitelik bakımından da giderek geliştirildiği bilinmektedir. İşte Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflamaya başlamasıyla birlikte medreselerin de etkinliklerini yitirerek bozulmaya başlaması ve bu durum dolayısıyla neden oldukları eğitimin gerilemesi, halkın cahil kalması ya da istenen ve beklenen amacın dışına çıkıp yetersiz hale gelmesi, toplumdaki bazı değer yargılarının olumsuz yönde değişmesi gibi türlü etkenler, sonuçta yeni bir eğitim sistemi ve kurumunun gerekliliği düşüncesini doğurmuştu.

Bu düşüncüyü doğuran sadece medreseler ya da yetersiz durumda olan diğer öğretim müesseselerimiydi? Hayır Bütün bunların-yanında en etkili ve en önemli nedenlerden biri de Osmanlı toprakları üzerindeki yabancı okullardı. Yabancı okuldan neyi kastediyoruz? ^Os-

¹ Prof.Dr. Ahmet Mumcu, Prof.Dr. Ergun Özbudun, Prof.Dr. Turhan Feyzioğlu, Prof.Dr. Yüksel Ülken, Prof.Dr. İ. Ağah Çubukçu, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II. Kitap Ankara 1986, Yükseköğretim kurumu Yay. No: 5.

manii İmparatorluğu toprakları üzerinde yabancı devletler tarafından açılan bütün okullar. Bu okulların yanısıra konumuz açısından etkili birer kurum olarak yine Osmanlı toplumu olan gayr-ı müslimlerin açtıkları azınlık okullarından da söz etmek yerinde olacaktır. Başlangıçları itibariyle yabancı okullara kısaca bir gözatarsak. Daha 1453 te Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettiği sırada, Bizans'ın miras kalan bir Lâtin Topluluğu ve onlann açtıkları okullarla kadar gitmemiz gerekir. Daha önce kendilerine Bizans Devleti tarafından tanınan dil ve din serbestisi Fatih tarafından da tanınınca, Lâtin topluluğu bu hakkın arkasına sığınarak okul açma girişiminde bulunmuştu. Önce Kiliselerin içine, sonra yanına sınıflar açarak, daha sonra bunları geliştirip sayılarını artırarak, bu sınıfları ayrı binalara taşıyarak, birer cemaat okulu oluşturdular. Bunda da amaçlarının kendilerini dini konularda yol gösterecek din adamlarının yetişmesi ve çocuklarının dillerini ve kültürlerini öğrenmeleri olduğunu ve böylece okullara gerek duyduklarından dolayı bu girişimde bulduklarını belirtiyorlardı.

Daha sonra azınlık durumundaki diğer milletler aynı nedeni ile ri sürerek kendi millet okullarını yani cemaat okullarını açmaya başladılar. Giderek modern okullar görünümünü alan bu okullar yavaş yavaş Amerika, İngiltere, Almanya, Fransa gibi yabancı devletlerin himayesi altına girmeye başladı. Bunun da nedeni hem kendi okullarını açma hakkı olmayan yabancı devletlerin bu okulları himayeleri altına alarak, onlar üzerinde böylece hakimiyet sağlayarak, Osmanlı devletine her konuda karışabilmek ve hem de Osmanlı İmparatorluğu aleyhine faaliyette bulunabilmektir. Azınlıklar da Yabancı devlet himayesine girerek onlara tanınan hak ve ayrıcalıklardan yararlanmak istiyorlardı.

Önceleri yalnızca para yardımı sonraları öğretmen, kitap araç-gereç, malzeme yardımıyla yaklaştıkları bu okullara daha sonra geniş kapsamlı yardımlar yaparak, kendi vatandaşlarına tanıdıkları bazı hakları hatta vatandaşlık hakkını tanıyarak, bu toplulukları kendi taraflarına çekmeye, giderek onları kendilerine bağımlı hale getirmeye başladılar. Öyleki bazı millet okulları yabancı devlet adıyla birlikte anılır oldu. Fransız-Rum Okulu, Amerikan-Ermeni Okulu gibi². Zamanla Amerika, Fransa, İngiltere, Almanya İtalya gibi, yabancı devletler kendilerine tanınan her türlü imtiyaz ve serbestlikten yararlanarak önce kendi elçilik okullarını daha sonra da modern

2 Milli Eğitim Bakanlığı Arşivi 40 (1915) ve 69 (1909) numaralı belgeler.

anlamdaki okulları açmaya ve Osmanlı İmparatorluğu'nun her tarafında yayılmaya ve çoğalmaya başladılar.

Her devlet kendine yakın bir topluluk seçerek o topluluk üzerinde etkili olmaya çalışıyordu. Amerikalılar'ın Ermenileri, Fransızlar'ın Katolikleri, Ruslar'ın Ortodoksları, önce İngiltere'nin sonra hem İngiltere'nin hem de Amerika'nın Protestanları korumaları gibi.

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki azınlıklar önce okulları aracılığıyla bu devletlerin etkisi altında kalmışlar, sonra karşılıklı çıkar ilişkisi ve dayanışma içinde tam bir himayeye girmişler, tabii o devletlerin siyasi görüşleri doğrultusunda hareket ederek Osmanlı imparatorluğu aleyhinde siyasi çalışmalarda bulunmuşlardır. Tıpkı Rumlar'ın bağımsız Yunanistan Devleti'nin kurulması için çalışmaları, ya da Bulgarlar'ın bağımsız Bulgaristan'ın kurulması için Osmanlı toprakları üzerinde ve bağlı buldukları Osmanlı Devleti aleyhine faaliyetlerde bulunmaları gibi. Bu siyasi çalışmalara ilişkin bir-iki örnek verecek olursak:

1897 tarihli bir belgeden kısa bir alıntı:

"Bebek'te bulunan Robert Kolej nam mektebin müdürü ile mualiminin Rumeli Hisarı ile civarında meskun bulunan Ermeniler'in hicretlerini teshil ile beraber bunlara muavenet-i nakdiyede bulunmakta oldukları mesmu-ı âlî bulunduğundan. . ."³

Yine Ermeni - Amerika ilişkisine ait bir örnek: Amerikalı bir profesör olan Mr. Earle'un "American Missions in the Near East" adlı eserinde söyledikleri:

"Amerikan misyoner okullarında Ermeniler dillerini ve tarihsel geleneklerini yeniden üstün tutmayı öğrendiler. Batı'nın siyasal, toplumsal ve ekonomik ilerleme ideallerini tanıdılar. Buldukları duruma karşı daha etkin bir hoşnutsuzluk duymayı ve köylü müslüman komşularına karşı keskin bir üstünlük duygusu beslemeyi elde ettiler."⁴

Birinci örnekte Amerikalılar'ın Ermenilere silah ve para yardımıyla buldukları, ikinci örnekte ise onların komşuları olan müslüman Türkler'e karşı üstünlük duygularıyla beslenerek, yıllarca içice yaşamış olan bu iki topluluğu birbirinden ayırmak için okullarda neler verildiği anlaşılmaktadır.

3 Kırşehirlioğlu, Erol: Türkiye'de Misyoner Faaliyetleri, s. 145, İstanbul, 1963.

4 29 Eylül 1984 tarihli Milliyet Gazetesi.

Diğer bir örnek te Merzifon Amerikan Koleji binasında Rum Pontus Teşkilâtı'nın kurulması ve görev yapmasıdır.⁵ Merzifon Pontus Teşkilâtı'ndan birinin bir Yunanlıya yazdığı mektupta teşkilâtın faaliyete geçmek üzere olduğu (amacını gerçekleştirmek için harekete geçmek üzere olduğu anlamında) Yunanistan'dan imdat bekledikleri ve kullandıkları binanın Merzifon Amerikan Koleji binası olduğu belirtilmiştir.⁶

Bu Mektup ve Pontus Teşkilâtı'nın amaçlarını içeren Teşkilât Nizamnamesi, Merzifon Amerikan Koleji Türkçe öğretmeni olan Zeki Efendinin cesedinin Kolej yakınında bulunması üzerine okul binasında yapılan aramalar sonucu elde edilmiştir. Bulunan belgeler arasında silahlar, madalyalar, Pontusçulukla ilgili bilgiler, Pontusçularla ilişki kuran çetelerin fotoğrafları, Pontusçulara ait bir albüm ve Pontus Klübü nizamnamesi de bulunmaktadır.⁷ Kolejdeki Rum öğrencisini Maarif öğrencisiyle birleştirerek Pontus Cemiyeti'ni güçlendirmek amacından söz edilmektedir.⁸

Edremit'e bağlı Cunda Adası'nın belediye başkanının adadaki Rum okulundan elde ettiği 1884 ders yılı programına kısaca bir göz atalım. Programda şunlar yer alıyor:

- 1- Türkleri Rumlara ezeli düşman olarak tanıtmak
- 2- Türkleri iktisaden zayıflatmak
- 3- Türklerin her konuda itibarını Avrupa devletlerine karşı zedelemek
- 4- Türk Milleti'ni ahlâk, din, milliyet ve gelenek bakımından zayıflatmak
- 5- Türk Gençliği'ni bozmak
- 6- İstanbul'u ele geçirmek
- 7- Türk halkı ile Devletin arasını açmak
- 8- Her meslekten Türk'ü zor duruma düşürmek
- 9- Rüşvet ve kandırma yoluyla Türk taraftar edinmek
- 10- Türk çiftçisinin borçlandırılmasını ve işini ya da malını Rumlara devretmesini sağlamak⁹

5 Pontus Meselesi: Matbuat ve İstihbarat Dairesi Yay. Ankara 1338, s. 82.

6 Aynı eser, s. 93.

7 Aynı eser, s. 92-94.

8 Aynı eser, s. 92.

9 Sevinç, Necdet: Ajan Okulları, s. 192-196, İstanbul 1975.

İşte Türk toprakları üzerinde eğitimini sürdüren bir Rum (1884 lerde) okulunun programında belirttiği amacı.

Bu olumsuz etkileme din açısından da yapılmaktaydı. Bir küçük örnek verirsek 1928 Ocağında Bursa Amerikan Kız Koleji'nde "3" müslüman kız öğrenci Hıristiyan dinini kabul etmiştir¹⁰.

Bu okul 1928'de tamamen kapatılmış ve 8.6.1965 tarih ve 625 sayılı "Özel Öğretim Kanunu"nun 5. maddesi gereğince Yabancı Özel Öğretim Kurumu açma hakkını kaybetmiştir. Yine din propagandası ile ilgili bazı rakamlar vermemiz konunun önemi açısından yerinde olacaktır.

1893 tarihli bir belgeye göre Adana'da "18", Aydın'da "9", Bursa'da "7", Diyarbakır'da "22", Erzurum'da "24", Ankara'da "9", Trabzon'da "1", Van'da "8", Halep'te "22", Beyrut'ta "89", Konya'da "4", Elazığ'da "83%", Bitlis'te "22", Suriye'de "33", Kudüs'te "29", izmit'te "2", Bağdat'ta "1", Selanik'te "5", Manastır'da "3", Edirne'de "1", İstanbul'da "6", olmak üzere "398" Protestan Okulu bulunmaktadır¹¹. Yine 1892 de yalnız İstanbul'da Lâtin Katolik rahiplerinin "306", rahibelerinin "354" kurumu bulunmaktaydı¹². Amerikalılar'ın Osmanlı İmparatorluğu toprakları üzerinde "436" misyoner müessesesi "400" okulu bulunmaktaydı¹³. 1910 tarihli bir belgeye göre Beyrutta "44" Rus Okulu, 1917 tarihli bir belgeye göre de yalnızca İstanbul'da "83" İngiliz Okulu vardı^{14, 15}.

Dini müessese ve Yabancı Okul olarak ayrı ayrı yukardaki rakamlara dikkat edecek olursak her ikisinde sayı bakımından çokluğu ve bölge açısından yaygınlığı ortaya çıkar. Böylesine çok ve yaygın kurumların da ne kadar yoğun bir hizmet (!) vereceği kuşkusuzdur.

Bütün bu, Osmanlı Devleti aleyhine artan ve gelişen okulların siyasi faaliyetlerine engel olabilmek için, onları kontrol altına ala-

10 Trask, Roger: The United States Response to Turkish Nationalism and Reform, s. 153, Mineapolis 1971.

Kırşehirlioğlu, Erol: Ayn't eser, s. 41.

11 Akyüz, Yahya: Abdülhamit Devrinde Protestan Okulları ile İlgili Orijinal iki Belge, Defter kısmı, Eğitim Fakültesi Dergisi, 1970, C.3, S. 1, s. 121-131.

12 Polyan, Nurettin: Türkiye'de Yabancı Öğretim, s. 66-126, İstanbul 1952, C. 1.

13 Başbakanlık Arşivi İrade Hususi, No: 101, s. 1 ve 24 Ekim 1984, tar. Milliyet Gazetesi.

14 Milli Eğitim Bakanlığı Arşivi-4 ve 20 numaralı belgeler.

15 Başbakanlık Arşivi-Muktezâ Defteri, 25/15.

bilmek amacıyla çaba sarfedildiyse de çeşitli nedenlerden dolayı beklenen başarı hiçbir zaman elde edilemedi. Kanunlar, tüzükler çıkarılıp (1863 Gümrük Nizamnamesi¹⁶, 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi¹⁷ gibi) uygulanmasına çalışıldıysa da istenen denetim hiçbir zaman sağlanamamıştı. Oldukça geniş olan bu denetim konusunu burada bırakarak bu okulların eğitim-öğretim açısından durumlarına geçelim.

Birer öğretim kurumu olarak ta bu yabancı okullar oldukça iyi ve modern görünümdeydiler. Bağlı oldukları ülkelerden iyi yetişmiş öğretmenler, modern anlamda ders programlarına uygun kitaplar, her türlü laboratuvar malzemesi ve çeşitli araç-gereç, para yardımı alan bu okulların ders programları siyasî nitelikli, hayata dönük derslerden hazırlanmış, öğrencilerin kendi kendilerine yeterli olmaları prensibi benimsenmiş, öğretmenler için mesleki cemiyetler oluşturulmuştu.

Bina açısından aydınlık, eğitime elverişli, sağlık açısından uygun, geniş ve sağlam olma özelliği ön plânda tutulmuştu. Sayı bakımından fazla, yaygınlık bakımından büyük bir özellik taşıyan, modern nitelikli bu okullarla Türk okullarının boy ölçüşmesi imkansızdı. Başlangıçta medreselerle eğitim sorununa eğilen devlet, büyük bir gelişme ve ilerleme kaydetmiş, ancak Osmanlı imparatorluğu'nun zayıflamaya başlamasıyla birlikte eğitimin de giderek zayıflamasına engel olamamıştı. Medreseler bozulmuş, bunların yanısıra açılan birçok okul istenen eğitimi verememişti. Öğretmen, bina yetersizliği, ya da tahsisat yokluğu gibi nedenlerle okullar bilinen ve beklenen fonksiyonlarını kaybetmişlerdi. Birçok okul İslâm dini ile ilgili biraz bilginin verildiği yerler görünümündeydi.

II. Meşrutiyet dönemiyle, yani 1908 den sonra eğitim alanında günümüze kadar varan gelişmelerin yetersiz de olsa temeli atılmıştır. Darülfünun ön plâna çıkmış, 1915'te kızlar için Darülfünun kurulmuştur. 1919 da Darülfünun'un yeniden düzenlenmesi düşünülmüş ve Üniversiteye ilmî muhtariyet, yani özerklik verilmiştir. Bunların yanısıra çeşitli meslek okulları da açılmaya başlamıştır¹⁸.

16 Başbakanlık Arşivi-trade Hariciye, No: 11907.

17 Unat, Faik Reşit: Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış, s. 92-116, Ankara, 1964.

Milli Eğitim Bakanlığı Arşivi-54 numaralı belge.

18 Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi C.2, İstanbul 1985, s. 473-474.

Lozan Antlaşmasından sonra yabancı devletlere tanınan imtiyazlar kaldırılmıştı. 1924 te de T.C. Hükümeti tarafından faaliyette olan yabancı okulların binalarındaki her türlü dinî simge ve işaretlerin kaldırılması ve çocuklara dinî propaganda yapılmaması uygulanması duyuruldu¹⁹.

1926 genelgesiyle bu okullar üzerinde sıkı denetim sağlanmış oldu. Önceden kapatılmış olan yabancı okulların faaliyetine artık izin verilmeyeceği de belirtilmişti²⁰.

Nihayet 18 Aralık 1965 tarihinde yürürlüğe giren 625 sayılı Özel Öğretim Kurumu Kanunu'nun 5. maddesiyle Türkiye'de yabancı devletlerin okul açması, 20. maddeyle de açık bulunan okulların genişletilmesi sınırlandırılmıştır²¹.

Buraya kadar yaptığımız açıklamalarla Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki Türk müslüman ve Yabancı Devlet, Azınlık Okulları'nın durumunu vermeye çalıştık. Osmanlı İmparatorluğu'nu biraz da bu sona doğru hazırlayan etkenlerden biri olarak eğitim konusunun durumunu kavrayan ve önemini anlayan Atatürk, Cumhuriyet'i kurduktan sonra eğitim üzerinde titizlikle durmuştur. 1921 deki bir konuşmasında eğitim konusunda eski dönemin yıkıntısını onarmak gerektiğini şöyle belirtmiştir:

"Devlet bünyesinde yüzyıllar boyu derin idari ihmallerin neden olduğu yaraları iyileştirmede verilecek emeklerin en büyüğünü hiç kuşku yok ki irfan yolunda esirgemememiz lazımdır. Şimdiye kadar takip olunan öğretim yöntemlerinin milletimizin gerilime tarihinde önemli bir etken olduğu kanısındayım."²²

Ona göre eğitim programında "2" esas nokta vardır.

- 1- Eğitimin sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olması
- 2- Eğitimin çağın gereklerine uyması²³.

1922 de yaptığı bir konuşmada, Atatürk bu düşüncesini şöyle ifade ediyor:

19 Milli Eğitim Bakanlığı Arşivi-9, 154, 82, 157 numaralı belgeler.

20 Okan, Kenan: Türkiye'de Yabancı Okullar (yayınlanmamış bir araştırma), Milli Kütüphane.

21 Okan, Kenan, aynı eser, s. 9.

22 Atatürkçülük, Birinci Kitap, s. 293, Ankara 1983, Gnkur. Bas.evi, Atatürkçülük, Üçüncü Kitap, s. 127, Ankara 1983, Gnkur. Bas.evi.

Atatürkçülük, Üçüncü Kitap, s. 127, Ankara 1983, Gnkur. Bas.evi.

23 Atatürkçülük, Birinci Kitap, s. 293.

Hükümetin en verimli ve en önemli vazifesi millî eğitimle ilgili işlerdir. Bu işlerde başarılı olabilmek için öyle bir program takibetmeye mecburuzki o program milletimize, bugünkü haliyle sosyal hayatı ihtiyacıyla, çevre şartlarıyla ve çağın gerekleriyle tamamen uygun ve yararlı olsun"?⁴

Aynı konu ile ilgili 1921 de yaptığı bir konuşmadan da kısa bir alıntı yapalım:

"Bir millî eğitim programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaradılış niteliklerimizle hiç te ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve tarihimizle uyumlu bir kültür kastediyorum. Çünkü millî dehamızın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir"²⁵

Bütün bu sözlerin ışığında diyoruzki; Eğitim hasıl olmalıdır?

Eğitim millî olmalıdır. Yani T.Cumhuriyeti'nin Anayasası'nda belirlenmiş, temel nitelikleri ve Atatürk İlkelerini göz önünde bulundurup, birleştirici, bütünleştirici ve millî değerlerimize uygun olmalıdır²⁶. Öğretim birliği ilkesine uymalıdır, eğitimde fırsat eşitliği olmalı, millî eğitim sistemi bilime dayalı kurulmalı, Cumhuriyetçi, Milliyetçi, Halkçı, Devletçi, Lâik ve inkılâpçı ilkeler doğrultusunda ele alınmalı ana gayesi Türk milletinin zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, millî birliğini, çalışkanlık duygusunu ve yeteneğini korumalı, her türlü tedbir ve araçla geliştirilmelidir.²⁷

Bu yolda neler yapıldı? 16-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Ankara'da Maarif Kongresi toplanmış ve "Nasıl bir millî eğitim olmalı" konusunu ele almıştı²⁸. Bu kongrede geçmişteki hatalı eğitim uygulamalarından söz edilmiş, gelecekte Türk milletinin kültür ve karakterine uygun bir millî eğitimin nasıl olması gerektiği ifade edilmişti. Yine 3 Mart 1924 te Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edilmiş ve bu kanunla "öğretim birliği esası" ilkesi çerçevesinde Türkiye dahilindeki bütün öğretim kurumları "Millî Eğitim Bakanhğı"na bağlanmış, medreseler kapatılmış, yerlerine çağdaş millî ve lâik eği-

24 Atatürkçülük, Birinci Kitap, s. 295.

25 Atatürkçülük, Birinci Kitap s. 297.

26 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, II. Kitap, Yükseköğretim Kurumu yay. aynı eser, s. 158.

27 Atatürkçülük, Üçüncü Kitap, s. 127.

28 Atatürkçülük, Birinci Kitap, s. 295.

tim yapan Cumhuriyet Okulları açılması kararlaştırılmıştı²⁹. 3 Kasım 1928 de Lâtin Harfleri kabul edilerek eğitimde yeni bir adım daha atılmış oldu. 11 Kasım 1928 de Millet Mektepleri Talimatnamesi kabul edilmiş ve 1 Ocak 1929 da Millet Mektepleri törenle açılmıştır³⁰. Nihayet Türkiye'deki Yabancı Okullar'ın da devlet denetimi altına alınması, bunların millî kültürü zedeleyici ve millî hisleri zayıflatıcı eğitim yapanlarına imkân verilmeyerek ilköğretimin tamamen Türk okullarında yapılması durumu kanunlaştırıldı.

İşte Atatürk bu yoldan geçerek Cumhuriyet devrine ulaşmış olan eğitimin geçirdiği aşamaları bilen, nerelerde hatalar yapıldığını, nelerin yapılmadığını ve yapılması gerektiğini çok iyi anlayan bir önder olarak, eğitimin geçmişten kurtarılarak, millî bir nitelik kazandırılarak, geleceğe yönelik olmasını düşünmüştü.

Böylece Türk Milleti Atatürk'ün önderliğinde hem çağdaş uygarlık düzeyinin "üstüne yükselme amacına erişmek için atılımlara girişmiş, hem de millî benliğini koruyarak yükselmenin yolunu millî eğitimimizi güçlendirmek ve daha da geliştirmek şeklinde çizmişti.

Ölümünün 50. yıl dönümünde büyük Atamızı her yönüyle anıp, anlamaya çalışırken, Atatürk'ün millî eğitimimiz konusundaki bu görüşlerini iyice içimize sindirdikten sonra diyoruzki:

Millî eğitim, ailesini, vatanını, milletini seven ve yüceltmeğe çalışan, Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bilimsever ve hür düşünen, insan haklarına saygılı ve demokratik bir ülkenin vatandaşında bulunması gereken niteliklere kavuşmuş, kişiliği ve yetenekleri gelişmiş, iyi insan, iyi vatandaş yetiştirmekle görevlidir. Bu konuda izleyeceğimiz yol Atatürk İlke ve İnkılaplarında açıkça belirtilmiştir. Bizlere düşen görev bize emanet edilen değerleri korumak ve yüceltmektir.

29 Kocatürk, Utkan: Atatürk, s. 80, Ankara 1987, Kültür ve Turizm Bak. Yay. 845.

30 Özkaya, Yücel: Türk İstiklal Savaşı ve Cumhuriyet Tarihi, s. 191, Ankara, 1981, A.Ü. Tıp Fak. Yay. 414.

